

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/4
pe 10 cor.; pe 1/4 de an
pe cor.; pe 1 lună 2 cor.
pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

manuscripte nu se napofază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Serisori nefrancați nu se
primesc.

Chestia naționalităților în Dieta

(*) De mult, în Dieta Ungariei s'a urmat o discuție mai interesantă asupra chestiei naționalităților decât a fost discuția din săptămâna trecută. Kossuth și Banffy, ca și azi Banffy și Kossuth Ferencz merg din nou în mână în campania contra lui Széll, au folosit toate privilegiile pentru a face greutate guvernului, făcându-l îndeosebi pe chestia naționalităților. Așa, că dela 1 Februarie, când venise în Dieta chestia rentei, și până la 9 Februarie, tot despre naționalități s'a vorbit. *Îndeosebi despre românii.*

Natural, că și ziarele mai ales asupra acestei chestii discută. Afară de „Magyar Szó“, ziarul lui Banffy, „Egyetértés“, celelalte toate sunt în acord, că Széll a reputat o mare vingerie asupra adversarilor săi. Torășiei Banffy-Kossuth îi va trece, în multă vreme, pofta să folosească chestia naționalităților ca armă de război, întru a combate guvernul.

În discuția următoare, culmea s'a petrecut Vineri, la 9 Februarie, când Széll a răspuns lui Komjathy.

Eată ce scrie „Alkotmány“, organul partidului clerical, despre această ședință a Dietei:

„Campania turbată, pornită asupra lui Széll cu armele problemelor naționalităților, s'afârșit printr'o rușinoasă înfrângere. În locul ovațiilor întregii Diete, Széll mai lungit odată la pământ pe cei ce-l învinseser; rănille ce a pricinuit sunt de natură atât de gravă, că atât Komjathy, cât și susținătorul său Banffy multă vreme nu se pot gândi decât la o nouă acțiune.“

Vineri seara s'au făcut apoi ovații și la clubul liberal. Acesta din urmă a luat întâiu cuvântul și l'a folosit pentru toate, dar mai ales pentru chipul cum a susținut interesele maghiare în mijlocul tratărilor privitoare la renta din Brașov, a fost contele de Spony. Ziarele d'asemenea îl laudă.

Vom da în altă parte ceea ce scriu ziarele. Aci ținem să accentuăm numai un singur lucru, de mare importanță politică: Toate ziarele, afară de cele două susamintite, și toate partidele, afară de fracțiunea kossuthistă, recunosc că în trecut s'a făcut o mare greșală în giurul chestiei naționalităților. Nu i-s'a dat importanța cuvenită, ear când a fost pusă în discuție, n'a pus-o nici un mare efort să se rezolve în chip satisfăcător, ci a luat-o ca un mijloc pentru a produce divisiuni în public și prin volnicii și brutalități conștinabile să câștige merite ieftine sau „salvat“ Ungurimea din prilej.

Mărturisirile acestea, cine s'ar cumeta să tăgăduiască, sunt o adevărată revelațiune.

Rămâne numai ca guvernul actual, dacă într'adevăr ține să se deosebească de cele precedente, să dovedească și prin fapte că, într'adevăr,

înțelege importanța chestiei naționalităților și are atât ambiția, cât și priceperea să înceapă o dreaptă rezolvare.

E de constatat însă, că cele ce se petrec, față de noi Români, sunt tot acte de agresiune. Astfel, nu mai departe decât în zilele acestea, pentru purtarea treicolorului au fost osândiți peste douăzeci Români. Ear' pe mâine sunt chemați la judecătoria din Baia-de-Criș trei studenți Români, acușați că ar fi turburat liniștea religioasă (?) a nu știu cui, prin faptul încoronării scumpului mormânt dela Tebea.

Și apoi chiar declarația primului ministru: că a intervenit și la Roma împotriva dlui Dr. V. Lucaciu, ce însemnează de fapt altceva, decât tot politica de prigonire, ca pe vremea lui Banffy!

Ca între naționalități să se observe deci o schimbare de sistem, trebuie să înceteze prigonirile nedrepte, să nu fie tolerați procurori ca Lăzăr dela Alba-Iulia, nici gendarmi cari ne batjocoresc altarul.

Altfel vom susține, că întocmai ca Banffy, Széll confundă și el rigizarea legii cu brutalitatea temerară.

Când vor fi alegerile? O foaie din Budapesta scrie din isvor liberal următoarele:

„Cu interesare extra-ordinar de febrilă așteaptă membrii partidului liberal timpul viitoarelor alegeri, pe care le dorește fiecare guvernamental pentru a se limpezi situația. Cei inițiați spun, că alegerile se vor face în Octombrie. Simptom despre această posibilitate este și aceea, că se și pomenesc numele, care unde vor pași“...

Față cu acestea „Alkotmány“ de Duminecă, 11 c. spune: „Noi, pe baza informațiilor noastre așa știm, că noile alegeri se pot aștepta deja în vara viitoare.“

Până atunci va să zică situația va sta tot nelimpzită, plină de nesiguranță

Nouă ni-se pare însă, că timpul alegerilor la noi și el depinde de desvoltarea stărilor din Austria, precum și peste tot desvoltarea politică generală ungare.

Chestia fiumană preocupă mult pe bărbății politici maghiari. Astfel în „Budapesti Hírlap“ (dela 10 Febr.) Hodossy Inre, unul din cei mai mari juriști maghiari, scrie o serie de articole pe un ton foarte împăciștor și favorabil tendențelor Fiumanilor.

Eată cum termină:

„Să restabilim cât mai curând întreaga autonomie a Fiumei asigurată legal; Fiume să rămână saeparatum sine coronae corpus; fie cât o vrea, oraș italian fiomaghiar; fie însă cât mai potrivit organ al marinei și comerțului Ungariei. Atunci Fiume va înflori tot mai mult și va fi eară cel mai scump mărgăritar al statului ungar.“

„Hozánk“ (de la 11 Febr.) aduce și ea un art. ol din peana baronului Kaas. Pledează pentru rezolvarea chestiunii tot în sensul arătat de Hodossy. Căci, zice între altele:

„Situația actuală nu mai poate dăinui. Cu cât ar continua mai mult, cu atât va fi mai rău. Era deja rău când s'a apucat Banffy să rezolve. Se și poate lăuda că a făcut ispravă; dacă am urma însă în direcția aceasta cu politica de prigonire, am încetășni politica de disensiune.“

Arată însă că Széll va avea grea problemă de rezolvat, deoarece ce lucrurile sunt foarte înveninate, cu atât mai învenunate, cu cât va avea să-i împacă pe Italiani și pe Ungurii de acolo și mai presus de toate pentru-că va trebui să lucreze în multe privințe contrar „opiniei publice maghiare sedusă de false de vise naționale.“

Soviniști ridicoli. Polemisând cu „Budapesti Napló“, unde redactorul Vészi scrie că „sistemul lui Széll se împacă întru toate cu criteriile cerute de contele Tisza“, șovinistul Bartha Miklós (la „Magyarország“ dela 11 c.) se ridică cu putere în contra lui Vészi. Eată de ce. Vészi zice că prin aplicarea dreptății a legilor se pot împăca naționalitățile. Bartha însă cere d'a dreptul, ca Széll să desființeze atât legea de naționalități, cât și autonomia bisericii naționale române.

Când va fi Polónyi — prim-ministru...

Chestia Ghenadie a fost și ea una din chestiile pe cari luni de zile „Tribuna“ a dus campanie violentă încontra guvernului presidat de dl Sturdza. Scriau despre fostul metropolit ca despre un sfânt.

Zilele acestea fostul metropolit a adresat „Epocei“ o scrisoare. „Drapelul“ a publicat această scrisoare, pe care ziarele conservatoare o ignorează. Citim-au confrății dela Sibiu scrisoarea aceasta? Mai susțin și acum că Ghenadie este un bărbat demn, omul păcii și al bisericii, ear ce cari l'au depus din scaun, s'elbatic și netrabnic?!

Pentru-că dacă vor mai susține aceasta, atunci ar trebui să confirme și toate relele ce Ghenadie scrie acum împotriva conservatorilor, pe cari asemănându-i cu liberalii, zice că sunt mult mai răi!

Rând pe rând „Tribuna“ va trebui să retracteze tot ce cu atâta neprecuțetare și patimă a scris când cu amestecul ei în certele partidelor politice din România.

Autonomia catolicilor.

Sâmbăta trecută congresul pentru autonomia catolicilor, după-ce și-a spus vederile și contele Zichy Nándor, a terminat dezbaterile în general asupra proiectelor în ședințe, și s'a trecut la votare.

Proiectul comisiunii de 27 a fost primit în general cu 89 voturi contra 37 pentru dezbaterile speciale; tot asemenea și cel prezentat de Horánszky Nándor s'a primit cu basă pentru dezbaterile speciale cu 83 contra 50 voturi.

Prin această decisiune cauza autonomiei catolice s'a pus la odihnă acum pentru multă vreme, căci lucrările în special ale comisiunilor pretind timp îndelungat.

Renta în Camera Română.

Eată textul raportului d-lui B. Delavrancea în chestiunea rentei școalelor din Brașov.

Domnilor deputați!
Legea de față izvorește dintr'un drept real și consacrat de secole, pe care biserica „Sfântului Nicolae“ din Brașov l'a avut față de Principatele române în trecut, ear

de mai bine de un sfert de veac față de România. Înainte de Unire, Moldova și Muntenia recunoscuseră, ceea-ce se impune de altminterlea, că datoresc bisericii Sfântului Nicolae din Brașov pentru școalele gr. orientale române de acolo venituri vechi și diferite folosințe în țării daniilor și așezămintelor domnești istorice.

În 1868 și în 1875 Parlamentul României a determinat la suma de 38.500 lei anual renta datorită sus zisei biserici. Nimeni nu poate tăgădui, că renta aceasta nu era un ajutor, nici o datorie prescrisă ce ar fi refuzat dintr'un simțiment de echitate, ci era și este un drept real neîntrerupt, perpetuu.

Legea pe care guvernul o prezintă d'voastră limpezește dreptul bisericii Sfântului Nicolae din Brașov.

Acestea pentru capitalul de 962.500 lei rentă de stat 4 la sută, care să producă anual și de vece bisericii Sfântului Nicolae din Brașov venitul de 38.500 lei.

Întru cât privește creditul extra ordinar de 115.500 lei, cred de prisos a stării. Se va plăti, în sfârșit, o datorie, ce trebuia plătită, și ce fără cuvânt, pentru întâia dată, la 1895 nu se mai plăti.

Eată acum ce scrie „Gazeta“ (nrul de la 11 Februarie):

„Președintele comitetului parochial al bisericii Sf. Nicolae din Brașov, dl Vasilie Voinea, a adresat primului president al tribunalului de Ilfov o petiție, în care, pe baza decisiunii amintitului comitet parochial declară în numele acestuia, că-și retrage acțiunea, ce a intentat-o statului român pentru plata rentei, după-ce statul român s'a obligat a depune la cassa centrală a statului din Budapesta un titlu de rentă română perpetuă pentru un capital de 962.500 lei, producând o rentă anuală de 38.500 lei pe numele bisericii Sf. Nicolae din Brașov pentru întreținerea gimnasiului și a școlii reale gr. or. române din Brașov în organizațiunea lor actuală; și s'a obligat mai departe a plăti renta datorită pe cei trei ani din urmă în sumă de 115.500 lei. În fine declară, că comitetul parochial al bisericii Sf. Nicolae își conservă drepturile sale contra statului român în cas când venitul capitalului consemnat nu se va plăti regulat și la timp comitetului parochial al bisericii Sf. Nicolae în contul școalelor menționate, așa cum ele sunt azi organizate, precum și dacă nu se va plăti suma de 115.500 lei ce reprezintă venitul pe cei trei ani din urmă.“

Și în privința aceasta avem o satisfacție: când s'a intentat procesul, regretatul Diamandi Manole și dl G. B. Pop protestaseră în contra d-lui Voinea, arătând în ziarul nostru, că pornirea procesului este un abus și n'are nici un rost.

În ședința de la 28 Ianuarie (9 Febr.) s'a început apoi în Camera României discuția asupra proiectului de lege privitor la renta. Au vorbit d-nii I. Brătianu și N. Saveanu și Delavrancea. A doua zi apoi, după vorbirea d-lui Take Ionescu, Camera a votat proiectul, cu 94 voturi contra 6.

Presa maghiară și chestia naționalităților.

„Alkotmány“, organul clericalilor, în numărul de la 10 Februarie scrie:

În discuția asupra proiectului de budget, după-cum se știe, până acum nu

